

הפורתח בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום שני ג' תשרי תשפ"ג | דף היומי בבלי: קידושין לו | דף הכולל: גיטין פד.
דף היומי בהלכה: קס"ב ט' - י' .
מוסר: אהבת חסד - פרק י"ג עד ג'ם ידוע הוא'.
קנין חכמה הלימוד השבועי: שער הדאגה עד שער הכעס "ואמר החכם"

במהלך הלימוד כשאני נתקל בדברים שעיקרם
מצוי במסכתות אותן עדיין לא למדתי. אני חש
תחושת החמצה - אילו הייתה לי שליטה טובה
יותר באותן מסכתות, הייתי מבין טוב יותר

הרב דוד מרקוביץ שליט"א מירושלים, מספר מה הביא אותו להירשם לתוכנית

לא למדתי. אני חש אז תחושת החמצה - אילו הייתה לי שליטה טובה יותר באותן מסכתות, הייתי מבין טוב יותר את מה שאני עוסק בו. כך התחזקה אצלי ההבנה שאני צריך ידיעה רחבה במסכתות שאינן נלמדות בישיבות. מצאתי עצמי מחפש מסגרת בה אוכל לקנות ידיעות בש"ס, ללא צורך בויתור על הלימודים והמסגרות הקיימות.

מאת: אלעזר גולדברג

התוכנית החדשה של "דרשו" שמפורסמת בימים אלו, "עמוד יומי", מצליחה להביא היענות רבה ומבורכת כשמכל גווני הציבור החרדי וממקומות רבים בארץ נרשמים בהתלהבות. טילפנו לאחד מהאברכים הצעירים שנרשמו לתוכנית, הרב דוד מרקוביץ שליט"א, מטובי האברכים בירושלים, ביקשנו שיספר על מה שמושך אותו כאברך צעיר, כשנה וחצי לאחר נישואיו, להירשם לתוכנית.

• איזה תועלת אתה מקווה להשיג באמצעות הלימוד במסגרת החדשה?
כשראיתי שנפתחת מסגרת חדשה של "עמוד יומי" ב"דרשו", חשבתי לעצמי: הרי זאת התוכנית שעונה על הצרכים שלי! ללמוד בין הסדרים את החומר, בצהריים ובערב, במיתון ובהבנה ככל הניתן, תוך אפשרות שינון וחזרה.
כך אוכל ללמוד ולשנן היטב גם את המסכתות שלא למדתי עד היום ולרכוש ידיעות נרחבות שיקלו עלי בלימוד הסוגיות בכולל. אמנם עוד לא החלטתי באיזה שעות אקבע את הלימוד. אולם בין אם זה יהיה בבוקר או בערב ובין אם הלימוד יהיה לבדי או עם חברותא, על הלימוד הזה אני לא יכול לוותר!

• מה גורם לאברך צעיר לימים להירשם לתוכנית החדשה של "דרשו"?
מאז נישואי לפני שנה ומספר חודשים, אני לומד בכולל "ישיבת", בו לומדים בבוקר "סדר עיון" במסכתות הישיבתיות של סדרי נשים ונזיקין ואחרי הצהריים לומדים גם כן באותן מסכתות לימוד בבקיאיות. זה הסגנון המועדף עלי ואני נהנה מאוד מהלימוד.
דע עקא, מאחר ועד עתה לא הספקתי ללמוד מסכתות רבות, בעיקר בסדרי קדשים וטהרות, יוצא לפעמים שבמהלך הלימוד בסוגיא אני נתקל במאמרים שעיקרם מצוי במסכתות אותן עדיין

הסוד התגלה לי לאחר שלושים שנה, התקשרתי לרבנית רוזנגרטן, ושאלתי אותה לפרש התעלומה הזאת והיא סיפרה לי את הסיפור הבא:

הסיפור המיוחד שסיפר הרב משה גרילק ז"ל: 'כדי להודות שוב להשגחה העליונה שהיטיבה עמי ומיטבה עמי ללא הרף'

סתם מטיילים באזור", ואז הובילה אותנו אל היער אשר בתוכו עובר הגבול שבין צרפת לשווייץ, בין מדינת הדיכוי והמרדף לארץ החופש והשלווה.

"מתישהו התרחש רגע שבו היינו לבד בלי המלווה שלנו, אני זוכר את הפחד הנורא שאפף אותי פתאום. עצי היער היתמרו אל על ונראו גבוהים ביותר. קרני השמש, אם היא בכלל זרחה באותו יום לא חדרו מבעל לצמרות העצים, כך שפילסנו את דרכנו בחשכה. הלכנו והלכנו, ארבעה ילדים קטנים, בינות לעצים, איננו יודעים מה מחכה לנו בסופו של השביל. "היינו לבד כל כך. אולי בכינו, אולי לא. אני זוכר שחלפנו על פני נחל קטן והמשכנו ללכת כמה זמן? איני יודע.

ואז אני זוכר שהגענו לאיזושהי פרשת דרכים קטנה. השביל שצעדנו עליו התפצל לשניים. עמדנו שם ארבעה ילדים קטנים וחכינו. למה חכינו? איני יודע. אני סבור שהיה קשה לנו להחליט אם להמשיך בשביל השמאלי או שמא לנטות אל עבר השביל הימני.

"העצירה, ההיסוס והתהייה, כפי שהתברר לנו לאחר מכן, היו גורליים... כי לפתע פתאום הופיע מאי שם חייל וקרא לנו בגרמנית: "בואו הנה!" הבטתי כה וכה ופחד מצמיית תקף אותי. כששמעתי את השפה הגרמנית, חששתי שאולי החייל העומד מולי הוא חייל גרמני. הילדים שתחת חסותי שלחו לעברי מבט מבוהל ותוהה. מיד דאגתי להיפטר מן הפתק שהיה טמון בכיסי ובו רשומים היו השמות והכתובות של מכרינו שבציריך. עד כמה שזכור לי, מזיכרוני הילדותי, בלעתי את הפתק, העלמתי אותו מהכיס, כפי שהדריכו אותי לעשות במקרה של תפיסה, בידי הגרמנים.

החייל התקרב אלינו והורה לנו ללכת בעקבותיו. כלום היתה לנו ברירה? ברכינו פקו, רגלינו כשלו, וכך צעדנו אחריו. לא הרחק עמד רכב צבאי קטן. בלא אומר ודברים הוא דחף אותנו לתוכו והפלגנו בנסיעה. אני זוכר שישבתי מכונס בתוך עצמי אחוז פחדים. הילדים הקטנים הצטנפו לצידי. האם בכיתי? אולי. כמה זמן נסע הרכב? שוב, לא יודע להשיב. לבסוף הגענו לביתן קטן, ומיד כשהוציא אותנו החייל מן הרכב, הוא דחף אותנו אל רצפת הביתן. "תורידו את הראש!" ציווה.

לא הרחק משם, הבחנתי בפטרול גרמני הצועד לו לאטו, והחייל שאסף אותנו לא רצה שהוא יראה אותנו. בזיכרון מעורפל,

היינו ארבעה ילדים קטנים שנעקרנו ממש מזרועות הורינו. אני, אחותי חוה הצעירה ממני בשנה (בת חמש, אתם מבינים!?) ועוד אח ואחות נחמה ונחום ברונר, ילדי מכרים של הוריי שהסתתרו אתם בכפר צרפתי נידח, כשהם מנסים לברוח מפני הגרמנים ומשתפי הפעולה הז'נדרמים של שלטון וישי, הנאמן לנאצים, ההורים שלנו, אף שברחו מבליה אל האזורים הכפריים של צרפת, התגלו בסופו של דבר על ידי שליחי השטן. "כפי שסיפרו לי שנים רבות לאחר מכן, הם החליטו לנסות להציל לפחות את הילדים מן הגורל האכזר הצפוי להם.

כך נמצאה הצרפתייה, אשר תמורת תשלום הגון הסכימה להסתכן ולהבריח את הילדים כלומר אותי ואת שלושת הילדים שהיו נתונים ל'פיקודי', לשווייץ. הוטל עליי להיות 'המבוגר האחראי', הילד הצעיר המוביל את הילדים למדינה ששמרה היטב על ניטרליותה ולא נקלעה למערבולת המלחמה האיומה. קיבלתי לידי פתק, שבו רשומים היו שמות מכרים של הורינו שבשווייץ וכתובות מגוריהם, כך שאם יזכנו הקב"ה ונצליח לגנוב את הגבול ולהגיע אל מקום מבטחים, יהיה עליי (נא לזכור: בן שש!) למצוא דרך להודיע לידידים השווייצריים של הוריי, שילדי מכיריהם הגיעו.

"בינתיים, בדרך מחתרית כלשהי, כך למדתי אחרי שנים רבות, הצליחו הוריי להודיע למכרינו היהודים השווייצריים, שהילדים בדרך ואנו אמורים להגיע, אם כמובן לא ניתפס חלילה בידי הגרמנים בעת חציית הגבול.

"אני לא זוכר כיצד הגענו אל אזור הגבול שבין צרפת לשווייץ. דומני שנסענו ברכבת בחברת האשה הצרפתייה. אני כן זוכר כיצד צעדנו על כביש שבהמשכו הזדקק מחסום, מחסום שלי ניצב ביתן של עמדת שמירה, ובסמוך אליו התגודדו מספר שוטרים חמושים. אני זוכר שהבנתי, ששם, מן העבר השני של המחסום, נמצאת שווייץ שאליה אנו חייבים להגיע. גם הבנתי במוחי הקטן, שאנחנו לא יכולים פשוט לחצות את המחסום ואם אולי דמיינתי שאנו נעבור דרך המחסום, הרי שהשוטר שניצב לפתע מולנו ונשקו דרוך, דרש מאתנו בקול מאיים להתרחק מסביבות המחסום ובכלל להסתלק מן המקום. כנראה קלט מהי כוונתה של הצרפתייה, שמצאה לה מקום לטייל עם ארבעה ילדים קטנים בדיוק ליד הגבול.

אני זוכר שהאישה הצרפתייה השיבה לו בניחותא: "אנחנו

היו מודעים לכך שהילדים של משפחות גרילק וברונר אמורים להגיע לשווייץ. על כן הרבו לבדוק ברשימות הפליטים שהצליחו להסתנן למדינה זו והשלטונות נהגו לפרסמן. אבל למרבה הצער והדאגה, אנו לא הופענו בהן. בלבם עלתה המחשבה המפחידה, שיתכן שנתפסנו בידי הגרמנים וגורלנו נחרץ. אולי היינו חלילה וחס, הילדים הירויים ההם, בשביל השמאלי...

והנה באחת מימי שישי, היא נסעה לבקר חולה המאושפז בבית חולים בלזאן, אחת מערי שווייץ. כאשר צעדה במסדרון בית החולים, היא הבחינה בפתחו של אחד החדרים בילד קטן המדבר בקול בצרפתית ופנה אל מישה ושנמצא בתוך החדר. תוך כדי שהיא חולפת במסדרון, היא שמעה אותו אומר בצער: "אני לא יודע מה יהיה. אני לא יודע מתי נכנסת השבת". גברת רוזנגרטן הבינה שמדובר בילד יהודי, נעצרה ושאלה אותו: "מי אתה?" והילד השיב לה: "מוריס (משה בצרפתית) גרילק". לרגע עמדה כהלומת רעם והתרגשה ביותר, ומיד צלצלה לציריך בשמחה ובישרה: "מצאנו את הילדים!"

איך הגנו לבית החולים? אחותי חוה שתחי' חלתה במחנה ולא רצתה בשום אופן להתפנות לבית החולים בלעדיי. הטראומה של הבדידות רדפה אותנו, ולכן הנהלת המחנה התרצתה ושלחה אותי עמה לבית החולים. ואני, שנס משמים 'בדיק' שמירת השבת הטרידה את מנוחת, ואף חלקתי בקול רם את דאגתי עם אחותי השוכבת בחדר, העליתי את השאלה בקול רם.

אישה יהודייה מסויימת, והיא דווקא, מזדמנת במקרה (מה?) 'במקרה?!' ללוזאן ונקלעת למסדרון המחלקה ב-ד-י-ו-ק ברגע שאני משמיע את דאגתי הדתית על השבת הקרבה. וכל השאר היסטוריה.

אבל למה באירועים רבים כל כך מתפרצת המועקה הזאת של הבדידות ועולה ממסתרי הנפש. מה יש בה, בתמונת היער העבות, שהיא חוזרת על עצמה? מדוע היא מטרידה אותי ורודפת אחריי? בל נגזים, אין זה כזיכרונות הקשים והמרים של היהודים אשר סבלו בגטאות ובמחנות המוות. אבל בכל זאת מה הרדיפה הזאת? ואולי, היא הנותנת. אולי לא רדיפה יש כאן, כי אם גם זה מחסדי הבורא יתברך עליי. שבכל פעם כאשר תמונת היער מרצדת בתודעתי, עליי פשוט לקום להודות לו, על שליווה אותי ביער ושמר עליי שלא ללכת בשביל השמאלי אל מלכות המוות; על כי החייל השווייצר הורה לנו להרכין את הראש לבל יבחינו בנו הגרמנים שצעדו בסמוך; על שהשווייצים הצילו ארבעה ילדים יהודים; ועל שהבורא הביא את אחותי לבית חולים ונכפה עליי להיות איתה, כדי שאכריז על השבת בדיק כאשר הרבנית רוזנגרטן תעבור לידינו. ואולי, ובגלל זה אני מפרסם את התיעוד הזה, כדי להודות שוב להשגחה העליונה שהיטיבה עמי ומיטבה עמי ללא הרף. לא אולי - ודאי!"

(מתוך עלון האמונה גליון 210)

כמדומני שהוא הסביר למי שהיה בביתו, כנראה קצין, שהוא ראה ילדים הצועדים בשביל השני, היכן שנעצרנו והתלבטנו לאן להמשיך, וזמן קצר לאחר מכן שמע יריות העולות מכיוון השביל... באותו רגע נעתקה נשימתי. או אז בדיוק התברר לי לשמחתי, שאנחנו נתונים בידי של חייל שווייצרי. אילו הייתי מחליט שנצעד בשביל השני, היינו נופלים היישר לידיהם של הגרמנים. ושוב אנו נוסעים והפעם מגיעים אל מחנה גדול, החייל שהביא אותנו עמו, הושיב אותנו ליד שולחן כלשהו, שעמד קרוב מאד למטבח, ונעלם. הצטנפנו מלאי פחד, שומרים על שקט, לא מעיזים לפצות את הפה.

עבר זמן מה. הריחות שיצאו מן המטבח עוררו את בלוטות הרעב שהיה חזק. ואז לפתע ניגש אלינו חייל שווייצרי, הוא שאל אותנו בצרפתית מי אנחנו. ענינו לו שבאו לכאן מצרפת, ואז הוא שאל: "אכלתם?" השבנו בשלילה. זכור לי כיצד הוא מיד נכנס למטבח, ולא עבר זמן רב עד שקיבלנו, כל אחד מאיתנו, צלחת מרק הזכורה אצלי עד היום לטובה. ושוב, יסלחו לי קוראיי, אני זוכר מעט מאד מאותו מחנה. אני זוכר שהכניסו אותנו אל צריף אחרון שהיו בו אנשים רבים, מבוגרים עם ילדים. לא היו מיטות בצריף, כי אם קש היה מפוזר על הרצפה ועליו ישנו בלילה. אותנו, הילדים שמקורב באו, גירשו תושבי הצריף בזעף, עד שמצאנו איזו פינה לישון בה בקצה הצריף. לימים למדתי ללמד זכות על האנשים הללו, שלא גילו טיפת רחמים עלינו. ילדים צעירים ובודדים, הם היו בעצמם פליטי חרב כמונו, מרי נפש, שבדיק באותם הימים גם הם הצליחו להבריח את הגבול.

ולמחרת אנו בציריך בבית יפה, ואנשים מכובדים עומדים מסביבנו, מחייכים ומדברים אלינו בחביבות, איך הגענו לכאן? מי האם האנשים החביבים הללו? אין לי מושג ובמשך שנים לא היה לי מושג. באותה שעה עמדנו נבוכים, והנה אחת מהנשים מספרת לנו שמפרידים בינינו. כל אחד מאיתנו הולך למשפחה אחרת, המאמצת אותנו. כבר לא נהיה ביחד, ואנחנו לא מכירים את האנשים הללו. מה שהחזיק אותנו קצת בחיים מרגע הבריחה, היה העובדה שהיינו כל הזמן ביחד. ופתאום שוב עלינו להיות לבד, בעיר זרה, בלי הורים, אצל אנשים שאנו כלל לא מכירים. שום סצנה לא עזרה לנו כמובן. נפרדנו זה מזה בעל כורחנו.

עד היום, יותר מפעם, אני חושב על השגחה העליונה המיוחדת שסוככה עליי בתקופה שבה הושמדו כמליון וחצי ילדים יהודים לאחר שנות סבל וייסורים. השאלה למה אני דווקא זכיתי להינצל, מציקה לי למעשה עד היום... אבל עובדה אחת חסרה לי בתיעוד הזה, איך נודע להם על קיומנו? הרי את הפתק, עם שמותיהם וכתובותיהם של ידידי ההורים, הרי השמדתי במו פי!

הסוד התגלה לי לאחר שלושים שנה. כאשר שהיתי בציריך במסגרת מסע הרצאות באירופה, התקשרתי לרבנית רוזנגרטן, אחת משלוש המשפחות שנמנו עם מכרי הורינו, ושאלתי אותה לפשר התעלומה הזאת והיא סיפרה לי את הסיפור הבא: "הם

”שלמה זלמן, אף אני לא חטאתי לך, לא אמרתי מילה רעה, חס ושלום, וכל אשר עשיתי - על פי התורה עשיתי, על אף זאת, מאחר שיש מנהג לבקש סליחה, מבקשת אני את סליחתך. האם תסלח לי?”

הגאון הרב מאיר צימרוט שליט”א על בקשת סליחה - בגלל המנהג...

הריני מבקש את סליחתך. האם את סולחת לי?
סלחה לו אשתו הצדקנית, על אף שבאמת ובתמים לא היה על מה לסלוח.

לאחר מכן אמרה לו: ”שלמה זלמן, אף אני לא חטאתי לך, לא אמרתי מילה רעה, חס ושלום, וכל אשר עשיתי - על פי התורה עשיתי, על אף זאת, מאחר שיש מנהג לבקש סליחה, מבקשת אני את סליחתך. האם תסלח לי?”

ולימוד גדול יש מכאן לכל בני אדם, שאינם משתדלים כל השנה בבין אדם לחבירו, כהשתדלותו של רבי שלמה זלמן אויערבך, ואינם זהירים מלפגוע כזהירותו של רבי שלמה זלמן... אך בערב יום הכיפורים הם אומרים לעצמם, אני צריך לבקש סליחה ממישהו?! אפשר לחשוב, מה כבר עשיתי...

רבי שלמה זלמן ואשתו ביקשו סליחה מחמת המנהג, אנחנו צריכים לבקש סליחה, כי אנחנו זקוקים ביותר למחילה! בקשת המחילה היא חלק מהתשובה, ולכן אף אם יודעים אנו, שהאדם שפגענו בו סלח, עלינו לבקש מחילה, כדי שיתכפרו עוונותינו ונזכה להיטהר.

(מתוך 'דורש טוב')

”עבירות שבין אדם למקום יום הכיפורים מכפר, עבירות שבין אדם לחבירו אין יום הכיפורים מכפר עד שירצה את חבירו” (יומא פה ע”ב)

ובמשנה ברורה (סימן תרו ס”ק א) מובא: ”...והנה אף על פי שגם בשאר ימות השנה מחוייב לפייס למי שפשע כנגדו, מכל מקום אם אין לו פנאי הוא ממתין לפייסו על יום אחר, אבל בערב יום כיפור מחוייב לתקן הכל כדי שיטהר מכל עוונותיו, כדכתיב ‘כי ביום הזה יכפר עליכם מכל חטאתיכם’.”

ידוע היה מרן הגאון רבי שלמה זלמן אויערבך זצ”ל במאור הפנים שלו לכל אדם ואדם, ובהנהגתו המיוחדת בבין אדם לחברו. רבי שלמה זלמן התייחס לכל אדם בלבביות גדולה ובכבוד, וזהירות מופלגת ביותר נזהר שלא לפגוע חס ושלום בשום אדם. על אף כל זאת, מסופר על רבי שלמה זלמן, שבערב יום הכיפורים היה ניגש אל אשתו, ואומר לה: ”חיה רבקה, את יודעת שבערב יום הכיפורים צריך אדם לבקש סליחה מכל אדם שחטא לו, ואף מבני הבית הקרובים. ומדגישים הפוסקים, שצריך הבעל לפייס את האשה. יודע אני שלא חטאתי לך, ולא הוצאתי מפי שום מלה קשה חס ושלום, אבל מאחר שמנהג הוא לבקש סליחה,

**בדרכו לתפילת כל נדרי ופניו זוהרים בזוהר עליון,
עצר אותו הכפרי וסיפר כי העיזים מסרבות לאכול...**

הגה”צ רבי גמליאל הכהן רבינוביץ שליט”א על היום הקדוש

לתפילת כל נדרי, ותארו כפני מלאך אלוקים, במלבושי לבן מהודרים, ופניו זוהרים בזוהר עליון, היה מהלך בדבקות עצומה במחשבות קדשו בשגב היום.

לפתע פוגש בו בדרכו, איש כפרי פשוט ועם הארץ, אשר שמח מאד למראה הרב הנכבד. הוא פנה אל הרב, ואמר: ”א גוט יאהר! שמח אני מאד לפגוש את הרב, כי לאחרונה נצרכת לעצתו ולא עלה בידי לבוא אל הרב. הנה לאחרונה מסרבות העיזים שבדיר

בשיחה לקראת היום הקדוש, סיפר מוריניו הגאון הצדיק רבי נוטע פריינד זצ”ל:

הרב הקדוש רבי רפאל מבערשיד זצקו”ל, תלמידו הנאמן וממשיך דרכו של הרב הקדוש רבי פנחס מקוריץ זצוק”ל, היה כידוע מוסר נפשו מאד על מידת האמת. כל הנהגותיו ופעולותיו בצדק ובמשפט קו הישר והנכון.

פעם אחת בערב יום הכיפורים, בדרכו מביתו לבית הכנסת

בנחת, לכל אדם ובכל עת; כוונת 'לכל אדם' כוללת אף לאיש כפרי פשוט, וכוונת 'בכל עת' כוללת אפילו ביום כיפור לפני כל נדרי!

הגאון הצדיק רבי משה אהרן שטרן זצ"ל, המשגיח המפורסם, דישיבה קדושה קמניץ, היה אומר תדיר, שאם לא היה מתבייש, היה פותח בבית הכנסת בריקוד של שמחה בעת ברכת 'שהחינו' של יום הכיפורים!

שכן אילו ידע האדם על עבירה אחת בלבד שנמחקה לו, כמה ששון ושמחה היה צריך להתמלא בזה!

על אחת כמה וכמה כעת ביום הקדוש והנורא שנמחלים כל עוונותיהם של ישראל, הרי "לא היו ימים טובים לישראל כיום הכיפורים"! (תענית כו)

הוא הוסיף ואמר, שאם היו ישראל מכירים היטב בטיב זו השמחה וחשים ומרגישים גודל הזיכוכ וניקוי הנפש שביום הכיפורים, ממילא לא במהרה היו נכשלים חלילה לאחר יום הכיפורים בחטא....

(מתוך טיב המעשיות)

לאכול מן התבן.... וכאשר אינן אוכלות כראוי הרי הן מצטמקות מיום ליום"...

הצדיק רבי רפאל, הקשיב לדבריו בנחת ובאורך רוח, עמד עמו יחדיו כמי שיש עימו זמן רב... והחל לייעץ פתרונים: דומני שמן הראוי לערב יותר מים בתבן ובקש, אולי גם לערב מעט 'קאשע' [דיסה] עם התבן, הרי את הקאשע בוודאי תאהבנה העיזים, וכך כשתתקרבנה לאכול מן הקאשע ממילא כבר תסעדנה את ליבם גם מן התבן....

היהודי שמח מאד על העצה הנבונה, והודה לרבי בכל לב, על שהציל את העיזים!

התלמידים שהתלוו אל הרב בדרכו היו מלאים התפעלות מן הצורה ומן האופן שמתייחס הרב לאותו כפרי ושאלותיו, כאשר בעצמם נוכחו במדרגת הדבקות העצומה שהיה רבם נתון באותה עת, וכיצד זה הוריד את עצמו עד מדרגה התחתונה, להתקשר עם היהודי בעיני עיזים ותבן...

כשהמשיכו בדרכם, פתח הרב ואמר: "הנה באיגרת הרמב"ן ז"ל המפורסמת, שצריכה תמיד להיות נר לרגלי איש ישראל בכל דרכי התנהגותו עלי אדמות, פתח: תתנהג תמיד לדבר כל דברך

מהיכן לה, לבתו של פרעה, אשר היתה גויה גמורה עד לפני רגעים אחדים, כאלו מושגים נעלים? שהתינוק אשר אינו מבין בין ימינו לשמאלו - בורר את מזונו ומקפיד על איכותו הרוחנית?

הגה"צ רבי שבתאי יודלביץ זצ"ל על הסייעתא דשמיא העצומה של הבא ליטהר מסייעין אותו

הסוף ותשלח את אמתה ותקחה".

הנה בראיתנו המצומצמת סבורים אנו כי בתיה ירדה אל היאור בכדי לרחוץ בו, לשחות בנהר... אולם חז"ל מלמדים אותנו כי אותה רחיצה לא היתה כה פשוטה. זו לא היתה סתם רחיצה, אלא צעד ראשון מצידה של בתיה בבואה להתקרב אל אלוקי אמת אשר בשמים: "מלמד שירדה לרחוץ מגילולי בית אביה" (סוטה יב ע"ב). היא הבינה כי אביה הרשע נוהג שלא כהוגן, היא הכירה כי עם ישראל הוא העם הנבחר, ולפיכך החליטה להצרף אליו.

זה היה חלקה של בתיה, החלק אשר נדרשה היא לבצע בבחינת "הבא ליטהר". הבה נתבונן ונראה מה היה חלקו של הצד השני - של "מסייעין אותו":

הנה יורדת לה בת פרעה לטבול טבילת גרות בנהר, בנילוס, ולפתע מבחינה היא מרחוק בתובה השטה על פני המים. היא אינה יודעת מה בתובה, אולם היא מושיטה ידה. המרחק ממקום שבתה ועד התובה - אינו מרחק של הושטת יד. מבואר בחז"ל (מגילה יג ע"א) כי היה זה מרחק של מאתים אמה! אולם הפלא ופלא, היא מצליחה להגיע עד התובה... הכיצד? מעשה ניסים!

בגישתנו אל מלאכת התשובה, חשים אנו לפעמים אוזלת יד כאשר מתבוננים אנו על גודל המלאכה המוטלת על שכמנו, אל מול מיעוט ערכנו וחלישות כוחנו.

תוהים אנו מהיכן נשאב את הכוחות ואת תעצומות הנפש הנדרשות בכדי להתמודד עם המלאכה הכבירה המוטלת על שכמנו. על כן לעיתים קרובות אנו מתייאשים מראש, ומושכים את ידינו מן העבודה הגדולה כולה.

אכן, למען האמת, גישה זו בטעות יסודה. ליאוש זה - אין כל מקום. עלינו לדעת כי לא מוטל עלינו אלא לפתוח את הפתח לעשות את הצעד הראשון בדרך התשובה, ואזי כבר נזכה לסייעתא דשמיא מלמעלה.

אם רצוננו ללמוד עד כמה אפסית היא הפעולה הנדרשת מן האדם. כנגד הסייעתא דשמיא העצומה לה הוא זוכה, הרי שדוגמא נפלאה לכך נוכל למצוא במעשה בתיה בת פרעה בהצילה את משה רבינו ע"ה.

מספרת לנו התורה (שמות ב, ה): "ותרד בת פרעה לרחוץ על היאור ונערותיה הולכות על יד היאור, ותרא את התובה בתוך

אכן התשובה היא שוב: "הבא ליטהר - מסייעין אותו"! מאחר שבתיה עשתה את הצעד הראשון, פתחה את הפתח והחליטה להתגיר - סייעו בידה מן השמים והעניקו לה השגות אשר לא היתה יכולה לזכות בהן בשום אופן בדרך הטבע! היא זכתה להגיע לדרגה כזו - שתוכל להבין ולתפוס כי יתכן שתינוק יהודי בן חודשים ספורים אינו מוכן לינוק ממינקת נכריה! נפלא!

אולם בכך עדין לא עמדנו על גודל השגותיה של בתיה... שכן הנה חז"ל (סוטה, שם) דרשו על הפסוק (שמות ב', ו'): "ותפתח ותראהו את הילד" - שראתה שכינה עמו!! הנה זו בת פרעה, אשר טמאה היתה בגילולים עד לפני רגע או שניים, כעת כבר יכולה לראות את השכינה הנמצאת עם משה בתיבה! נורא ואיום! וכל זאת הכיצד? כיצד השיגה היא מדרגה כה נפלאה? התשובה אחת היא: "הבא ליטהר - מסייעין אותו"!!

הרי לנו עד כמה יכולים אנו להשיג ולהתעלות אם רק נפתח את הפתח, אם נעשה את הצעד הראשון אשר יגלה ויוכיח כי באים אנו ליטהר! כמה זעיר הוא חלקנו במלאכת התשובה - לעומת חלקו של הקב"ה, אשר ברחמיו המרובים פותח לנו פתח שעגלות וקרונות יכולות להכנס בו!

על כן, אל לנו להתייאש אף אם רחוקה מאיתנו דרך התשובה, אל לנו להניח מלעשות את חלקנו שלנו, ואזי נזכה בודאי להתקדמות החלק האחר - "מסייעין בידו"!!

(מתוך 'דורש טוב')

נשתרבה ידה עד מאתים אמה! היא הרגישה כי עליה להושיט את ידה, פעלה על פי צו ליבה, והצליחה!

הרי לנו זכות ראשונה בה זכתה בתיה אחר שעשתה את הצעד הראשון מצידה: היא זכתה משמים להציל את משה רבינו, מושיעם של ישראל!

אולם אין זה הסוף. לאחר שבת פרעה מצליחה לשים את ידה על תיבה בה מונח משה רבינו - היא מזמינה מינקת מצריה, מוסרת לה את התינוק, ומבקשת כי תיניק אותו. אלא שהתינוק אינו מרוצה מהמינקת אשר הזמינו עבורו... הוא מפנה את ראשו ומסרב לינוק... מביאים מינקת אחרת והתינוק העקשן אינו מוכן לינוק בשום אופן! מה עושים?

ובכן, העצה הפשוטה ביותר היא להזמין רופא אשר יבדוק את הילד, ויאבחן מדוע מסרב הוא לאכול כשאר בני גילו...

אולם בתיה נוקטת בדרך אחרת היא מבינה כי הילד - מילדי העברים הוא, ומכאן היא מגיעה למסקנה כי אינו רוצה לינוק ממינקת נכריה.

אנו עומדים ותוהים: מהיכן לה, לבתו של פרעה, אשר היתה גויה גמורה עד לפני רגעים אחדים, כאלו מושגים נעלים? מהיכן עולה בדעתה הרעיון הזה - כי התינוק אשר לכאורה אינו מבין בין ימינו לשמאלו - בורר בקפידה את מזונו ומקפיד על איכותו הרוחנית? מהיכן?

דקה מתוקה - שישים שניות מרתקות על הדרך היומית

מדוע חוזרו פניו של הגאון רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל

קידושין דף ל"ז

בנים

חוזרו פניו של רבנו, שעמד מיד על משמעות הדבר, ונעתקו הדברים מפיו. כשהתאושש, הרים רבנו את ידו ואמר: "הנני מבטיחך, כי מיום זה והלאה אתפלל בעדך שלוש פעמים ביום שתתברך בזרע של קיימא. אנא, מחל לי על הצער שגרמתי לך. ואכן, זכה האיש להוליד בנים ובנות.

(במחצתם)

אחד מתלמידיו של הגאון רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל שנישא עבר לגור בעיר רחוקה, ועברו ימים רבים שלא נתראו זה עם זה. כעבור מספר שנים נזדמן לרבנו לפגשו. כדרכו של עולם, שאלו לשלומו, לשלום אשתו וילדיו. התלמיד, שעדיין לא נתברך בזרע של קיימא, נבוך וכבש את פניו.

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?

שלחו מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

באיזה מקרה צריך ליטול חלק מהיד במהלך הסעודה?

ואם נפלה התחבושת במהלך הסעודה - צריך ליטול את כל היד; ויש שצידדו, כי די בנטילת מקום החבישה בלבד. ואם השיב את התחבושת למקומה - יש שהסתפק אם צריך ליטול שנית את חלק היד המגולה, ויש שכתב שצריך ליטול שנית.

[שו"ע קסב, ג' משנ"ב סח ורעא, ושעה"צ נח; בו"מ דרשו, 50 ו-53]

מי שיש לו מכה או חתך בידו, ועליהן תחבושת, ואם יסיר אותה יגבר הכאב, כך שאין חשש שיסירנה במהלך הסעודה - יוצא ידי חובת נטילת ידים בנטילת חלק היד המגולה בלבד, משום שהרי זה כאילו נקטע מקום החבישה חלילה. ויש שצידדו, שיעטוף את כל היד במפית, שקית וכדומה, ולא יטול יד זו. וראה להלן בנוגע לדין נטילת ידים על יד אחת בלבד.

מי צריך להקפיד במיוחד על כמות המים בנטילת ידים?

בבת אחת, המים אינם נטמאים, אך אם שופך פחות מרביעית המים נטמאים, והמים העולים על גבי התחבושת אינם נטהרים בשפיכת מים נוספים, כיון שהמים הנוספים אינם מטהרים אלא מים שעל גבי היד; ומים טמאים אלו שעל גבי התחבושת, עלולים לשוב לאחר מכן אל היד, ולטמאה.

[שו"ע קסב, ג' ומשנ"ב ע-עא]

בדורות האחרונים, שבסחדי השי"ת המים מצויים בשפע, שופכים בדרך כלל בנטילת ידים לסעודה רביעית (150-86.4 מ"ל, לשיטות השונות) מים ויותר בבת אחת. ומי שיש תחבושת על ידו, ונוטל רק חלק מהיד (ראה לעיל), ראוי שיקפיד על כך במיוחד, משום שעליו ליטול עד התחבושת ממש, וקשה לדייק ולהשגיח שהמים לא יעלו על התחבושת; ואם שופך רביעית

האם מברכים 'על נטילת ידים' בנטילת יד אחת בלבד?

ויש שכתבו, שצריך לברך על נטילה זו, הגם שאינו מקיים את תקנת חז"ל במלואה; ואף שנוסח הברכה הוא 'על נטילת ידים', והוא נוטל רק יד אחת, אין זה נראה כשקר, משום שהברכה היא על תקנת חז"ל, שתיקנו ליטול את שתי הידים, ולא על מה שעושה עתה.

מי שאינו יכול ליטול את ידיו מסיבה כלשהי, כגון שיש תחבושת על ידו אשר לדברי הרופאים אסור שיגעו בה מים - יעטוף את ידיו במפית, שקית וכדומה. ואם העטיפה נפלה במהלך הסעודה, אסור להמשיך ולאכול עד שישוב ויעטוף את ידו. ואם יכול ליטול יד אחת בלבד, יעטוף יד זו במפית, ויטול את היד השנייה כדין.

[משנ"ב קסב, סט; בו"מ דרשו, 51]

* מגבת במקום ציבורי הרטובה במידה של 'טופח על מנת להטפיח', דהיינו שהנוגע בה ירטב דבר אחר ממגעו - יש אומרים שאין לנוגע בה לאחר נטילת ידים; ויש חולקים.
* השופך בנטילת ידים פחות מרביעית מים, צריך לשפוך 'מים ראשונים' ו'מים שניים'. ובדיעבד, אם ניגב את ידיו לאחר שפיכת מים ראשונים - אינו צריך ליטול מים שניים, ויש חולקים.
* חיכוך בין שערות הראש מחייב נטילת ידים; ואם חיכך בראשו בשעת הסעודה, צריך ליטול את ידיו שנית כדין נטילת ידים לסעודה.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

מהו הסיפור היחיד שמובא בשולחן ערוך?

על אדם שקרא את המילה כפי שהיא כתובה ולא כפי שאמורים לקוראה, בפני שלושה מגדולי הדור שנכחו במקום, והזהירוהו שלא יעשה כן, ולא שעה לדבריהם, ונידוהו והורידוהו מהבימה. [שו"ע קמא, ח, ומשנ"ב כז; בו"מ דרשו, 20]

מילים שיש בהן 'קרי וכתוב', דהיינו שכתובות בצורה אחת ונקראות בצורה אחרת - יש לקוראן כפי ה'קרי' ולא כפי ה'כתיב'; והגם שאין המילה נקראת כפי שהיא כתובה, לכתחילה יש להביט בה בעת קריאתה. בקשר להלכה זו מספר מרן הבית יוסף בפעם היחידה בארבעת חלקי השולחן ערוך סיפור שלא מדברי חז"ל,

לפתוח את היום בטוב...

הצטרף אלינו וקבל את המייל היומי של 'דרשו'
'הפותח בכל יום' לתיבת המייל שלך

סיפורים • חיזוקים • הלכה יומית • כתבות וראיונות • פרשת שבוע

להצטרפות נא שלחו מייל לכתובת

dirshu@dirshu.co.il